

آبونه عثماني : هر ير ايجون
سنه لکي (٤٠٠) آلتی ایلنی
(٢٢٥) ممالک اجنبیه ايجون
سنه لکي (٤٥٠)، آلتی آیلنی
(٢٥٠) غروشددر .

نسخه سی ٧,٥ غروشددر .
سنه لکي ٥٢ عدددر .

اداره خانه : باب عالی جاده سنده
رشید افندی خاندنه

اخطارات
آبونه بدلی پشیندر .

مسلكه موافق آثار مع المنونیه
قبول اولنور . درج ایدلنه
یازیلز اعاده اولتماز .

والله یهدی من یشاء الی صراط مستقیم

باش محرر
محمد حاکف

صاحب و مدیر
اشرف ادیب

اتبعون اهدکم سبیل الرشاد

الکشاف

آدره من تبدیلندمه آریجه
• غروش کوندرملیدر .

مکتوبلرک امضاری واضح
واوقوناقلی اولسی وآبونه
صره نومروسی محتوی
بولونسی لازمدر

ممالک اجنبیه ايجون آبونه
اولانلرک آدرسلرینک
فرانسزجه یازلسی رجا اولنور .

پاره کوندرلدیکی زمان نهیه
دائر اولدینی بیلدیرلسی
رجا اولنور

حکمت تشریع ، خلافت فقہیہ ، تصوف ، مقایسہ ادیان درسری تدریس و تدرس اولیاد فجہ ، ہدایت مبحثہ عرض ایدلیدی وجہلہ علوم دینیہ نامہ هیچ بر فائدہ سی کوریلہ میہ جک و دائما یالکنز بر کلفت مالہ حالندہ قالہ جقدر . الہیات پروژہ سی بوشکلہ تنظیم ایدن و بوشکلک حاضر لادینی تدریس کرسیلرینی آرہ لرنندہ قرداش پانی یاپان مدرس بکلر اگر محتاجیدن اولسہ لردی ، علملرینہ حرمت اثری اولمق اوزرہ حسن تلقی ایدیلہ بیلیردی . حال بوکہ متعدد وظیفہ لری طولایسیلہ آلمقدہ اولدقلری یوکسک معاشلرک یگونلرینہ نظراً زکات ویرہ جک وحقی حجه کیدہ جک بروضعیتدہ بولنیورلر .

بحی عقیف

الہیات فاکولتہ سی

مقندہ بر مولات

بویوک ملت مجلسنک اخیراً اصدار ایتدیکی توحید تدریسات قانونی موجبہ بوتون دینی تدریساتکدہ مرجعی معارف وکالت جلیلہ سی در . مذکور قانوندہ یوکسک دینیات متخصصلری ، دین متفکرلری یتیشدیرمک اوزرہ وکالتک بر الہیات فاکولتہ سی کشاد ایدہ جکی مصرح در نیتہ کیم بوفاکولتہ اخیراً مراسم مخصوصہ ایلہ کشاد ایدلمشدر . بوخصوصہ علاقہ داراولان بر ذات ایلہ کوروشدک . الہیات فاکولتہ سی حقندہ کی نقطہ نظرلرینی شوصورتلہ ایضاح ایتدیلر :

— بنم فکریمہ کورہ بوکونکی شکل ، بر الہیات فاکولتہ سندن زیادہ پروغراملری چوق ناقص و احتیاجہ غیرکافی بر علوم عالیہ دینیہ شعبہ سیدر . بعض زوائد و نواقصندن صرف نظر ایدیلیرسہ ملغا مدرسہ سلیمانیک آنجق بر شعبہ سی مقامندہ در . بناء علیہ اساسی بر الہیات فاکولتہ سی اولابیلیمسی ایچین توسیع اولونمق و بر قاچ شعبہ وزمرہ یہ انقسام ایتک لازم در . چونکہ بوفاکولتہ بر اختصاص ، بر تدقیق یردر ؛ علوم اسلامیہ نک ساحۂ تدقیقی بوراسی اولہ جقدر . حال بوکہ بوکونکی حالیلہ ، بوکونکی قادروسیلہ بوفاکولتہ ، دارالفنونک ملغا الہیات شعبہ سی قدر بیلہ ثمرہ و محصول ویرمہ جقدر . فکریمہ بو فاکولتہ اساسی بر علم مؤسسہ سی اولابیلیمسی ایچین بش شعبہ وزمرہ یہ آریلالی و طلبہ بونک اطرافندہ اختصاص صاحبی اولمایہ چالیشمالی لیدر : تفسیر شعبہ سی ، حدیث شعبہ سی ، فقہ و حقوق اسلامیہ شعبہ سی ، کلام شعبہ سی ، تصوف شعبہ سی .

بونلرک هریری باشلی باشنہ بر تدقیق و اختصاص ساحہ سیدر . مثلاً تفسیر شعبہ سنہ داخل اولان بر افندی یالکنز بورادہ صاحب اختصاص اولاجق و ملکت مزده علوم عصریہ ایلہ مجهز ، روح اسلامہ واقف

بر مفسر اولہ جقدر . حدیث دہ ، دیگرلری دہ بویلدہ در . شو حالہ تاریخ تفسیر ، اسباب نزول ، ناسخ و منسوخ . . . تقدیرجال ، طبقات مفسرین و محدثین . . . فقہ ، اصول فقہ ، کلام ، تصوف کبی فاکولتہ ایلہ علاقہ دار بر طاقم کرسیلر احداث ایدیلیدر . علوم اسلامیہ تدقیقاتی یاپہ بیلیمک آنجق بوصورتلہ اولابیلیر . باشقہ صورتلہ دین متفکری یتیشہ بیلیرمی ؟ مادام کہ بر الہیات فاکولتہ سی آجیلورہ بوفاکولتہ نہ فقہ ، نہ اصول فقہ ، نہ کلام و تصوف تدقیقندن وارستہ قالامایہ جقدر . بونلر علوم اسلامیہ نک الک مہملرندن در . اسباب نزول ، ناسخ و منسوخ ، نقد رجال کبی علملردہ بویلدہ در . علمک نہ زمانی واردر ؛ نہ مکانی . . . حکمتی نردہ بولورسہ ق اورادن آلامایہ مجبورز . بناء علیہ علم اولمق حیثیتلہ بونلری تدقیق ایتیمہ مجبورز . مع مافیہ فاکولتہ هنوز تشکیل ایدلمشدر . هرشی بردن اولماز . ایلریدہ مجلس مدرسین بالطبع بومسئلہ ایلہ علاقہ دار اولہ جقدر .

الہیات فاکولتہ سنہ آلہ جق طلبہ یہ کلنجہ : بودفعہ فاکولتہ یہ کیرہ جک اولان طلبہ ، اولیلہ ظن ایدیورم ، کہ دارالفنونک الک ایی طلبہ سی اولہ جقدر . بونی یایمش اولدیقم تدقیقاتہ استناداً سوبیلہ یورم . چونکہ بوسنہ آلہ جق طلبہ سلیمانیک ، صحن طلبہ سیلہ ابتداء داخلک صوک صنفندہ بولتالیر ایش .

بیلیرسکنزہ ؛ سلیمانیک و صحن طلبہ سنک عربیجہ سی مکمل اولدینی کبی اجنبی لسانلرینہ آشنادرلر . ہم علوم اسلامیہ یہ ، ہم دہ علوم غربیہ دیدیکمز علملرہ واقف افندیلردر . ابتداء داخلدن کلہ جک افندیلرک عربیلری دہ ایدر . ہلہ لیسہ مآذونلریلہ هیچ بروقت قابل قیاس دکل درلر . چونکہ مدرسہ لردہ علوم وفنون ایلہ برابر فرانسزجہ و انگلیزجہ لسانلری تدریس ایدیلیدیکی حالہ لیسہ لردہ الہیات فاکولتہ سنہ کی درسری تعقیب ایدہ جک قدر عربیجہ اوقونمایور . بناء علیہ بوکون ایچین چوق بارلاق طلبہ یہ مالک اولان الہیات فاکولتہ سی ، قورقارم کہ ، برسنہ صوکرہ هیچ طلبہ بولامایہ جق و بولسہ دہ هیچ بر طرف ایچین موجب استفادہ اولمایہ جقدر . چونکہ ، لیسہ مآذونی بر افندیکنک دیگر فاکولتہ لری بر اقوبدہ الہیات ترجیح ایتسی ایچین جاذب برشی یوقدر . کلدیکنی فرض ایتسہ ک بیلہ عربیجہ بیلیمین بر افندی الہیات فاکولتہ سنہ نہ یاپہ بیلہ جقدر ؟ سوبلندیکنہ کورہ بر طرفدن عربی واجنبی لسانلری اوقویہ جق ، دیگر طرفندنہ اوکرہ بیلیدیکی بو عربیجہ ایلہ قرآنی ، حدیثی ، تفسیری ، مسالک فقہا و متکلمینی تدقیق ایدہ جکمش . بیلیم کہ بونک امکان وارمیدر ؟ مع مافیہ شمدی سوبلیدیکم کبی بو جہتلردہ مجلس مدرسینجہ هر حالہ نظر دقتہ آلہ جق و بوتون لوازمیلہ و حقیق بر الہیات

بو جهتلر بالطبع الهیات مجلس مدرسیته، و دیگر علاقه دار مقابله دوشونوله جک و یا خود دوشونولشد. قویاً امیدایده رم که قانونک امر ایلدیکی الهیات فا کولته سی ایله امام و خطیب مکشتری ملککتک احتیاجاته موافق برطرز سالمه افراغ اولونه جقدر .

الهیات لیسری

ملکک احتیاجات دینیسی تأمین ایجونه ضروری تدبیرلر

توحید تدریسات مقصدیله مدرسه لر قیادیلرکن دینی متخصصلر یتشدریمک لزومی ده حس ایلدیلرک الهیات فا کولته سی تأسیسی دوشونلدی، نظر دقته آلدی. کوزل بر دوشونوش! فقط دیگر فا کولته لر تدریساتی هضم و قبول ایده جک طلبه لر حاضر لایق ایچون فا کولته لرک دوننده تالی مکشتره، لیسره لر لزوم محسوس بولندی حالدده عجباً الهیات فا کولته سی مدرسه لرینه مخاطب اوله بیله جک تالی بر قسم بوفا کولته ایچون نه دن دوشونلیور؟ یا خود بوکالزوم کورولیور؟ اگر موجود لیسره لر الهیات فا کولته سی ایچون کافی درجه ده احضار ایدلش طلبه یتشدره بیلورسه مقصدک حصولی ایچون موجود لیسره لر حال حاضر پروغراملریله کافی در دنیه بیلیر. حالبوکه موجود لیسره لرک پروغراملری تدقیق ایدلنجه الهیات فا کولته سنده تدریسی الزم، تفسیر و حدیث، اصول و احکام قرآن، کلام و تصوف، ادبیات عربیه، الخ کبی یوکسکک درسری هضم ایتدیره جک درجه ده مبادی علوم دینه و عربیه نک موجود اولمادی کورولیور. بناء علیه بونقصان و غیر کافی مبادی علوم ایله تجهیز ایلدیه بیلیمش طلبه لر، فا کولته نک عالی درسری آکلامغه سوق ایتک، صرف و نحو کورمه مش بر اقدی به ادبیات درسی و یرمک، تعداد و ترقیمی بیلیم بر ابتدائی طلبه سینه فائض و تناسبدن بحث ایتک دیمکدر. بو، وهله ممکن الحصول کورلسه ده فعلیاتده قوه دن فعله چیقاریله میه جق بر تمنی و بوش بر تشبثدن برشی اوله مار.

مادامکه لیسره لر حال حاضرده پروغراملری اعتبارله الهیات فا کولته سینه طالب احضار ایده جک ماهیتده دکدر. و پروغراملری تعدیل و توسیع خصوصیه بالطبع موضوع بحث اوله مار. چونکه الهیات فا کولته سی له نه اوله جق بوتعدیلات دیگر فا کولته لرک هاله ضررینه واونلر ایچون حاضرله جق طلبه لر لزومندن فضله شی کوسترمک صورتیله اضاعه و قتلرینی موجب بر ضرردر.

لیسه پروغراملرینک حال حاضری احتیاجه کافی دکل و توسیعاً تعدیلی ده فضله کلفتی موجب. شو حاله دینی متخصصلر یتشدره جک الهیات فا کولته سنک آغیر درسری آئنده طالبلری ازمه مک ایچون

فا کولته سی تأسس ایده بیلیمسی ایچین لازم اولان هرشی یاپیله جقدر. عقل و منطق بونی اقتضا ایدر.

س — الهیات ایچین عمومی لیسره مآذونی اولمق غیر کافی اولدیغه قائل بولنیورسکز. او حالده سزجه بوفا کولته نک طلبه سی زه دن کلی در؟

— بن الهیات فا کولته سینه کیره بیله جکلر ایچون عمومی لیسره مآذونی اولمق نه دن کافی اولدیغی ایضاح ایتدم ظن ایدیورم. بناء علیه حقیقی بر الهیات فا کولته سی تأسس ایده جکسه — قانون بونی آمردر — اوکا بر مخرج دوشونمک ضرورتی وارد. البته علاقه دارلر اوجهی ده دوشونمشلر و یا دوشونونه جکلر در. بنده کزجه بونی دوشونونه یه ده لزوم یوقدر. چونکه حال حاضرده بو مخرج موجوددر.

بیلیرسکز که ملغا دارالخلافة مدرسه لرینک آلتی سنه لک تالی قسمی واردی. بونلر لیسره معادلی در. بر آرائق بن ده بوراده معلم ایدم. بونلر ده عصری علوم و فنون تحصیل اولوندیغی کبی، انگلیزجه، فرانسه زجه لسانلری ده تدریس اولونمقده ایدی.

حق بر آرائق روسجه و آلمانجه ده واردی. بونلرک فایه سی علوم اسلامی نک شعبات مختلفه سنده اختصاص پیدا ایتک اولدیغی جهته بالطبع هر مجده ده زیاده قوتلیدر. بناء علیه هم الهیات فا کولته سنک اساسی و ملککته نافع بر شکله یاشاماسی، هم ده خلقمیزک دینی احتیاجلرینک تطمین ایلدیه بیلیمسی ایچین الک سالم طریق، بالآخره امام و خطیب مکشی نامی آلمش اولان دارالخلافة مدارسنک آلتی سنه لک اقسام تالیسه سی «الهیات لیسره سی» عنوانیله ابها ایدیلکدر. اساساً بویوک ملت مجلسنک قبول ایلدیکی توحید تدریسات قانونی موجبنجه بعدما مفتی، واعظ، دین طلمی، دین متفکری، امام، خطیب، مؤذن کبی نه قدر مأمورین دینه وارسه بونلرک هپسینی یتشدره جک یکانه مؤسسه معارف و کالتی در. بوقدر آغیر بر یوک آلتیه کیرمش اولان بر وکالت، البته بونلری ناصل ونه سورتیه یتشدره جکی دوشونمک مجبور یتنده در. دیدیکم شکله بر الهیات لیسره سی قبول ایدیله و هر رده بولنان دارالخلافة مدرسه لر عینی پروغرام داخلنده ابها اولنورسه هم الهیات فا کولته سی طلبه بولور و یاشار، هم ده دیگر وظائف دینه اربابی یتشه بیلیر. حق الهیات فا کولته سنک ماهیت اصلیه سی نظر دقته آلتنجه الهیات لیسره سی بعدالاکال واعظ و یا خود مفتی اولمق آرزو ایدنلر ده زیاده تکمیل ایتک و حقیقی برواعظ اوله بیلیمک ایچین مختلف یرلر ده ایکی سنه لک عالی مدرسه نک بولونمسی ده لازمدر. باشقه صورتله دین متفکری یتشدریمک دکل، امام و خطیب بیله یتشه میه جکندن چوق قورقولور. هر شینی دوغوران و یاشاران احتیاجدر. حقیقی احتیاجدن دوغان شیلردر که، یاشامیه نامزددر.